

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS

2021. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on toetada ja elavdada Eesti maapiirkonna ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maaettevõtluse konkurentsivõimet.

Eesmärgi täitmiseks parandab sihtasutus ettevõtjate võimalusi ligipääsuks finantsvahenditele, nõustab ettevõtjaid, toetab kutseõpet, kujundab maaelu mainet ja seeläbi parandab ettevõtluskeskkonda ning loob soodsamaid elutingimusi maal.

Sihtasutuse nõukogu otsustas 11.02.2020 kinnitada Maaelu Edendamise Sihtasutuse strateegia aastateks 2020–2030. Tulenevalt sihtasutuse strateegias kinnitatud põhimõtetest on planeeritud, et kui sihtasutust rahastatakse riigi eelarvest, hakkab sihtasutus pakkuma eluasemelaene eraisikutele. Selle tegevuse täitmiseks muutis sihtasutuse asutajaõiguste teostaja 2020. aastal sihtasutuse põhikirja. Kuna sihtasutuse riigieelarveline rahastamine 2021. aastal sellel eesmärgil ei toimu, on plaanis algatada eluaseme laenude pakkumine sihtasutuse omavahenditest pilootprojektina ja taotleda lisavahendeid järgmiste perioodide eelarvetest.

Sihtasutuse tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

1. Käendamine
2. Laenamine
3. Sihtfondide haldamine
4. Maaettevõtlusfondi käivitamine
5. Nõustamine
6. Tunnustamine ja toetamine
7. Tegevused Maaeluministeeriumi poolt antud ülesannete täitmiseks.

1. Käendamine

Sihtasutuse tegevus on käendada finantseerijate laene maaettevõtjatele ja mittetulundusühingutele. Eesmärk on käendustegevuse abil parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel. Käendusi antakse krediidi ja finantseerimisasutustele, hoiu-laenuühistutele ning ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele.

Käendusi on kahte tüüpi: proportsionaalne ja fikseeritud. Proportsionaalne käendus tugineb põhimõtetele, mis on kajastatud Euroopa Komisjoni garantiiteatises. Fikseeritud käendus on turupõhine ja käenduse hind kujuneb krediidasutuse poolt ettevõttele antud reitingust ja ettevõtte tagatistest laenule või käenduslepingule.

Käendusportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **106,25 miljonit** eurot ja maksimaalseks suuruseks **110 miljonit** eurot. Käendusportfelli kasvuks 2021. aastal on planeeritud 7,5 miljonit eurot ning uute käenduste mahuks prognoositakse **35 miljonit eurot**. Käendusportfelli keskmiseks tulususeks on planeeritud **3,0%**. Käendustasusid on planeeritud saada **3,19 miljonit** eurot ehk 63% põhitegevuse tuludest ning 41% kogutuludest, mis sisaldab ka finantstulusid. Käendustelt saadavad käendustasud on 2021. aastal planeeritud suuremad kui käenduskahjude eraldisteks tehtavad kulutused. Arvestatud on käenduskava tingimusega, et sihtasutuse käendusportfell täidab isemajandamise printsibiist tulenevaid nõudeid.

Käenduse andmisel on sihtasutusel võimalik alandada käendustasusid vähese tähtsusega abina või riigiabina. Abi andmisel tugineb sihtasutus Maaeluministeeriumi ning Maaelu Edendamise Sihtasutuse vahel sõlmitud halduslepingu nr 297 muutmise lepingule nr 3.4-23/87, Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate võlakohustuste käendamise korrale (käenduste kava) ning Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (sh mikroettevõtjate) ning suurettevõtjate COVID-19 käenduste menetlemise korrale.

2. Laenamine

Laenamine on olnud sihtasutuse tegevuseks alates asutamisest ja see on üks sihtasutuse põhitegevustest, mis parandab väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel.

Sihtasutuse laenuportfelli keskmiseks suuruseks 2021. aastal koos sihtfondide laenudega on planeeritud **228,6 miljonit** eurot ja eelarveaasta maksimaalseks laenuportfelli suuruseks **262,8 miljonit** eurot. Uusi laene ja sõlmida uusi põllumaa kapitalilepinguid on 2021. aastal plaanis summas kuni **70 miljonit** eurot. Sihtasutuse omakapitalist kuni **65 miljonit** eurot ja sihtfondide vahenditest kuni **5 miljonit** eurot.

Laenuportfelli keskmiseks tulususeks on planeeritud 3,06%. Intressitulu laenudelt on planeeritud 2,5 miljonit eurot, sealhulgas on planeeritud ettevõtuluslaenude, hoiulaenuühistute ja mittetulundussektori laenude ning põllumaa kapitalirendi lepingute portfelli keskmiseks intressiks 3,74%, krediidasutuste vahendusel antud laenude portfelli keskmiseks intressiks 0,5% ning eluasemelaenude portfelli keskmiseks intressiks 2%.

Sihtasutus väljastab omakapitalist laene krediidi- ja finantseerimisasutustele, otselaene ettevõtetele, laene hoiu-laenuühistutele ning laene mittetulundussektorile, põllumaa kapitalirendi (*sale and lease back*) tehingud. Lisaks on võimalik anda ettevõtetele kapitalisüste, mis erinevad laenudest intressi ja tagatisvara poolest. Lisaks planeeritakse 2021. aastal laenude andmise alustamist eraisikutele.

Krediidi- ja finantseerimisasutuste vahendusel laenamine on pigem suunatud väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla probleeme kaasata oma ettevõtuluslaenude tarbeks vahendeid rahvusvahelistelt finantsturgudelt, kuna pakutavad mahud on liiga suured või ei oma nad kõrgeid rahvusvahelisi reitinguid. Aasta keskmiseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud 16,25 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 20 miljoni euroni. Uusi laene on planeeritud anda kuni **9,0 miljonit** eurot. Laenuintress pankadele kujuneb vastavalt Euroopa Keskpanga refinantseerimismäärale, millele sihtasutus lisab vähemalt 0,5%.

Hoiu-laenuühistutele ja mittetulundussektori laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 1,5 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 1,8 miljoni euroni.

Hoiu-laenuühistu puhul on tegemist ühistulise vormiga, kus vahendeid kaasatakse oma liikmetelt ja laenatakse oma liikmetele. Hoiu-laenuühistute tegevuse arendamiseks antavad laenud aitavad kaasa investorvõrgustike arendamisele ehk võimaldavad arendada süsteemi, mille kaudu kaasatakse liikmete vabu vahendeid kohalike ettevõtjate laenutarbeks. Hoiu-laenuühistuid näeme ka kui võimalikke kaasfinantseerijaid Maaelu arengukava ja Euroopa kalandus- ja Merendusfondi vahendite kasutamisel. Hoiu-laenuühistutele ja mittetulundussektorile on sihtasutus planeerinud 2021. aastal välja anda uusi laene 1,0 miljonit eurot. Väljaantavate laenude katteallikaks on olemasolevate laenude põhisummade tagasimaksud ja arveldusarvete vabad vahendid.

Otselaene ettevõtetele annab sihtasutus turutingimustel või vähese tähtsusega abi elemendiga. Uusi otselaene on planeeritud anda summas **25,0 miljonit** eurot, 2021. aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 57,5 miljoni euroni. Arvestades laenuressursi vähesust on sihtasutus piiranud laenumeetme sihtgruppi ja sihtotstarvet.

Põllumaa kapitalirent, *sale-and-leaseback* tehingud (Maakapital)

Sihtasutus planeerib 2021. aastal jätkata põllumaa kapitalirent (*sale- and leaseback*) pakkumist väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Kapitalirendi portfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **16,25 miljonit** eurot, aasta lõpuks planeeritakse portfelli tõusu 27,5 miljoni euroni. Meede võimaldab kriisi olukorras põllumajandustootjate käibevahendite puuduse leevendamiseks või investeeringuteks vajalike vahendite mobiliseerimiseks soovi korral oma maa sihtasutusele müüa, sihtasutuselt selle taas rendilepinguga kasutusse võtta ning teatud aja jooksul maa tagasi osta.

Eluasemelaen kaaslaenamisel krediidasutustega (Kodu maale)

2021. aastal planeerib sihtasutus hakata väljastama eluasemelaene eraisikutele kaaslaenuna krediidasutustega. Kooslaenamine krediidasutusega võimaldab keskmise krediidivõimega inimestel soetada, rekonstrueerida või renoveerida eluaset või talumajapidamist suuremas mahus kui võimaldaks laen ilma sihtasutuse kaasfinantseerimiseta. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **2,25**

miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 5,0 miljoni euroni. Laenude andmise eelduseks on sihtasutuse asutajaõiguste teostaja suunis ja nõukogu heakskiit.

Kapitalisüsti eesmärk on parandada ettevõtete omakapitali tagamaks nende jätkusuutlik tegutsemine. Kapitalisüstide rakendamine toimub erandjuhtudel üksnes varem väljastatud käendustele või laenudele ja ainult sihtasutuse nõukogu otsusel. Kehtivate Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrustega seoses on võimalik anda kapitalisüste vähese tähtsusega abina. Kapitalisüsti andmisel lähtutakse abi taotlusest, abi andmist reguleerivatest õigusaktidest ning Maaeluministeeriumiga sõlmitud halduslepingust nr 3.4-23/87. 2021. aasta eelarves ei ole kapitalisüstideks vahendeid planeeritud.

Laenude andmisel on sihtasutusel võimalik alandada laenuintresse määrates vähese tähtsusega abi või riigiabi. Abi andmisel tugineb sihtasutus Maaeluministeeriumi ning Maaelu Edendamise Sihtasutuse vahel sõlmitud halduslepingu nr 297 muutmise lepingule nr 3.4-23/87 ning Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele, mittetulundussektorile ja laenu finantseerijatele laenu andmise korrale (laenamise kava). Abi andmine saab toimuda üksnes sihtasutuse omatulude vähendamise arvel. Riigieelarvelisi vahendeid sellise abi andmiseks ei ole planeeritud.

3. Sihtfondide haldamine

3.1 Sihtfondid Euroopa Liidu vahenditest

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 2.2.2 sätestatu alusel oma varast lahus, ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi. Erinevate laenufondide haldamine võimaldab suurendada ning aktiveerida sihtasutuse laenutegevust, vabastades samaaegselt sihtasutuse omakapitali laenudest. Vabanenud omakapitali saab sihtasutus ümber suunata oma põhitegevusele, milleks on võlakohustuste käendamine. Sihtfondide haldamise eest saab sihtasutus teenustasu vastavalt Maaeluministeeriumiga sõlmitud lepingule.

3.1.1 Kalanduse ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) sihtfondid

Sihtasutus haldab Maaeluministeeriumiga 10.12.2012 sõlmitud rahastamislepingu nr 381 alusel vesiviljelusega tegelevate ettevõtete laenu sihtfondi (edaspidi Kalanduse sihtfond). Kalanduse sihtfondi laekunud finantskorraldusvahendid on välja laenatud. Fondi laekuvad laenuintressid ning põhiosa tagasimaksed kantakse 2016. aastal moodustatud käibevahendite fondi ja antakse välja uute laenudena.

Sihtasutus haldab Maaeluministeeriumiga 17.01.2017 sõlmitud halduslepingu nr 16 alusel EMKF rahastamisvahendi sihtfonde, mille planeeritav maht kogu finantsperioodiks 2014-2020 on 15 miljonit eurot. 2020. aastal vähendati sihtfondide mahtu 2 miljoni euro võrra. Uusi laene on planeeritud välja anda kuni 3 miljoni euro ulatuses. Uute laenude katteallikaks on sihtfondide väljalaenamata vahendid, tagasi laekunud põhisummad ja sissemaksed sihtfondi. Laenuportfelli suuruseks on aasta lõpuks planeeritud laenuportfelli tõusu **11,5 miljoni** euroni.

3.1.2 Maaelu Arengukava (MAK) rahastamisvahendi Sihtfond

Sihtasutus haldab alates 2016. aasta esimesest poolaastast MAKi rahastamisvahendi sihtfondi, mille maht kogu finantsperioodiks 2014-2020 on 39,5 miljonit eurot. Kõik sihtfondi vahendid on laekunud.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **38,75 miljonit** eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 39,5 miljoni euroni. Uusi laene on planeeritud anda **2,0 miljonit** eurot. Uute laenude katteallikaks on sihtfondi vabade jääkide väljalaenamamine ning põhisummade tagasimaksed. 2021. aasta jooksul selgub kas MAKi sihtfondidesse tehakse rahalisi sissemaksid uue eelarveperioodi vahendite arvelt.

3.1.3 Covid-19 kriisimeetmete laenud

Sihtasutus ja Maaeluministeerium sõlmisid 15.05.2020 Rahastamislepingu nr 121. Lepinguga täidab sihtasutus haldusülesannet Covid-19 põhjustatud koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks laenude andmises, laenukäenduse käendusreservi moodustamises ja käendustasude alandamises. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **97 miljonit** eurot ning aasta lõpuks prognoositakse

laenuportfelli tõusu 100 miljoni euroni. Vastavalt rahastamislepingule toimub laenude väljastamine kuni 2021. aasta lõpuni. Kui Vabariigi valitsus ei pikenda laenude väljastamise perioodi tuleb välja laenamata vahendid tagastada riigieelarvesse.

4. Maaettevõtlusfondi käivitamine

Sihtasutus korraldab 2020. aastal rahvusvahelise hanke investeerimisfondi fondijuhi leidmiseks. Leping hanke võitnud fondihalduriga sõlmiti juunis 2020. Maaettevõtlusfondi aktiivsem investeerimistegevuse algus on planeeritud 2021. aasta lõpu, kui investeerimisfondi on kaasatud ka erainvestorite vahendeid. Täna peetakse läbirääkimisi pensionifondide ja kindlustusettevõtjatega vahendite kaasamise osas. Tulenevalt pensionisüsteemi muudatustest ootavad pensionifondid enne otsuse tegemist selgust fondidest lahkumise mahu osas, mis peaks selguma 2021. aasta teise kvartali jooksul.

Planeeritud on soetada Maaettevõtlusfondi osakuid summas 10,0 miljonit eurot. Investeerimisfondi peamine eesmärk on hõlbustada Eesti Vabariigi primaar-, metsandus- ja kalandussektori ning toiduainete ümbertöötlemisega tegelevate väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele paremat juurdepääsu omakapitali, omakapitali laadsele kapitalile ja võlainstrumentidele ning edendada kapitaliturgu. Investeerimisfondi rakendamine peaks aitama tõsta ja tugevdada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengu- ja laienemisvõimalusi ning rahvusvahelist konkurentsivõimet.

5. Nõuandeteenuse osutamine

Vastavalt 1. juulil 2015 Maaeluministeriumiga sõlmitud käsunduslepingule nr 180, osutab MES põllumajandusega tegelevale füüsilisele või eraõiguslikule juriidilisele isikule riigipoolse toetusega nõustamisteenust käsunduslepinguga hõlmatud valdkondades. Lisaks sellele osutab MES turupõhiselt nõustamisteenuseid, mille eest tasub teenuse tellinud isik täies ulatuses ise. Nõuandeteenistuse 2021. aasta tuludeks on planeeritud **962 500 eurot**, millest 96% moodustavad käsunduslepinguga nr. 180 osutatavad nõuandeteenused ja 4% muud teenused. Prognoosi kohaselt jagunevad nõuandeteenused valdkondlikult 2021. aastal järgmiselt:

toetuste taotlemine 29%,

loomakasvatus 23%,

taimekasvatus 27%,

nõuetele vastavus 11%,

metsamajandus 7%

muud valdkonnad (töötervishoid, tööhutus, keskkond, mesindus, maaparandus jt) moodustavad kokku ligikaudu 3% teenuste mahust.

2021. aasta tegevuses seame prioriteediks olemasolevate nõustajate pädevuse tõstmise läbi erinevate koolitus-arendustegevuste ning uute konsulentide värbamise ja väljaõppe, milleks annab võimaluse Maaeluministeriumi poolt käivitatav nõustajate järelkasvuprogramm. Esmatähtsana näeme just põlvkonnavahetust, kuna paljud staažikad konsulendid on juba lõpetanud või lõpetavad lähiaastatel aktiivse nõustamise.

MESil on alates 2016. aastast õigus korraldada täiendkoolitusi „Täiskasvanute koolituse seaduse“ alusel ja tingimustel. Korraldame koolitusi nii konsulentidele, kui põllumajandustootjatele. Osaleme koos konsortsiumipartneritega teadmussiirde pikaajalise programmi hankes, läbi millise toetatakse teadmussiirdegevusi aastatel 2021 – 2023. Jätkame veebimaterjalide, *online* -teenuste ning erinevate interaktiivsete nõuandetoote arendamist, samuti koostööd välisekspertidega. Teeme jätkuvalt koostööd teiste Euroopa riikide nõustajatega, seda peamiselt Euroopa maamajanduse nõuandeteenistuste katusorganisatsiooni EUFRAS kaudu, mille liige MES on ning kahe- ja mitmepoolsena Soome nõuandeorganisatsiooniga ProAgria ning Läti ja Leedu nõuandeteenistustega.

Tagame jätkuvalt nõustamisteenuse kättesaadavuse kõigis peamistes nõustamisvaldkondades ja üle kogu Eesti, vajadusel oleme valmis avama uusi kontaktpunkte maakondades, kus need täna puuduvad.

6. Tunnustamine ja toetamine

Maaelu Edendamise Sihtasutusel on 2021. aastal tunnustamise ja toetamisega seotud tegevusteks planeeritud 50 000 eurot. Maaelu toetavate projektide rahastamiseks (aunimetus parim maamajanduseriala õpetaja/õppejõud ja õpilane, aunimetus parim piima- ja lihaveisekarjakasvataja, parim taimekasvataja, maaelu maine konkursid jms) on planeeritud 30 tuhat eurot. Koostööks ettevõtjatega, ülikoolidega, mittetulundusühingutega, teadusasutustega ja maamajanduskoolidega on planeeritud 20 tuhat eurot.

7. MESi tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

MES vahendab vajadusel riigieelarve vahendeid regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel. Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu.

Tegevuskava toetab sihtasutuse põhikirjas püstitatud eesmärkide saavutamist.